

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/75/EU ze dne 24. listopadu 2010 o průmyslových emisích (integrování prevenci a omezování znečištění) a směrnice Rady 1999/31/ES ze dne 26. dubna 1999 o skládkách odpadů

(COM(2022) 156 final – 2022/0104 (COD))

a k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o ohlašování environmentálních údajů průmyslovými zařízeními a o zřízení portálu průmyslových emisí

(COM(2022) 157 final – 2022/0105 (COD))

(2022/C 443/19)

Zpravodaj: **Stojan ČUKANOV**

Žádosti o vypracování stanoviska	Evropský parlament, 2. 5. 2022 (pro COM(2022) 156 final) Evropský parlament, 5. 5. 2022 (pro COM(2022) 157 final) Rada, 10. 5. 2022
Právní základ	čl. 192 odst. 1 a článek 304 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná sekce	Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí
Přijato v sekci	30. 6. 2022
Datum přijetí na plenárním zasedání	14. 7. 2022
Plenární zasedání č.	571
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	183/3/1

1. Závěry a doporučení

1.1 Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) rozhodně podporuje kombinovaný přístup a soudržnost politik na ochranu ekosystémů a lidského zdraví před negativními dopady znečištění za současných vedlejších přínosů pro občany a průmysl v EU. EHSV proto vítá návrh na přezkum směrnice o průmyslových emisích⁽¹⁾ a návrh nařízení o evropském registru úniků a přenosů znečišťujících látek (E-PRTR).

1.2 EHSV se domnívá, že nadcházejících deset let bude kritických pro ambice Zelené dohody pro Evropu do roku 2050 v oblasti nulového znečištění a životního prostředí bez toxických látek a že nyní více než kdy dříve potřebujeme flexibilitu a jasnost regulačního procesu.

V souvislosti se směrnicí o průmyslových emisích:

1.3 Revidovaný čl. 15 odst. 3 navrhuje jako nový standard, aby autoři povolení stanovili „nejpřísnější možné mezní hodnoty emisí, které odpovídají nejnižším emisím dosažitelným na základě uplatnění BAT [nejlepších dostupných technik] v daném zařízení“. EHSV považuje toto vyjasnění za vítané a v souladu se záměrem směrnice o průmyslových emisích předcházet znečištění u zdroje. Při udělování povolení je třeba vzít v úvahu přesný rozsah a oblast technologie, aby bylo možné použít příslušné srovnání BAT.

⁽¹⁾ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/75/EU ze dne 24. listopadu 2010 o průmyslových emisích (integrování prevenci a omezování znečištění) (Úř. věst. L 334, 17.12.2010, s. 17).

1.4 EHSV zdůrazňuje, že je zapotřebí vyjasnit následující body: na jakém základě a s jakými kritérii proveditelnosti by provozovatel měl provést analýzu proveditelnosti? Bude kromě referenční zprávy Společného výzkumného střediska o referenčních dokumentech o nejlepších dostupných technikách (BREF) zahrnovat další poskytovatele techniky, nevládní organizace a dotčenou veřejnost, aby byla potvrzena platnost této analýzy? Jaká je úloha orgánu udělujících povolení?

1.5 EHSV se domnívá, že v zájmu zefektivnění ustanovení by bylo možné provést následující zlepšení: propojení s kritérii pro určení BAT (současná příloha III), aby měli provozovatelé možnost zdůvodnit příslušný efekt napříč složkami, který by mohl zabránit dosažení navrhovaných úrovní emisí spojených s nejlepšími dostupnými technikami. Návrh by měl stanovit maximální dobu platnosti výjimky, např. [3] / [4] roky, aby provozovatelům, kteří výjimky využívají opakovaně / po dlouhou dobu, neposkytoval přílišnou konkurenční výhodu. Předběžná konzultace s nejméně třemi nezávislými poskytovateli techniky by umožnila zohlednit různé průmyslové zájmy. Měly by být stanoveny jasnější podmínky, např. úplné posouzení dopadů navrhovaných možností pro maximální slučitelnost s nejpřísnějšími BAT, včetně souladu s normou kvality životního prostředí a slučitelnosti tohoto posouzení s cílem nulového znečištění.

1.6 EHSV důrazně doporučuje pozorně sledovat plnění cílů Zelené dohody a zároveň stanovit hlavní ukazatele s ohledem na cíle různých složek.

1.7 EHSV souhlasí s Evropským účetním dvorem, že zásada „znečišťovatel platí“ by měla získat jasný význam. Vedle peněžně vyjádřeného poměru ekonomických nákladů vůči sociálním přínosům by v zájmu transparentnosti a úplnosti měly být analyzovány i sociální náklady vůči ukazatelům sociálních přínosů a přínosů pro životní prostředí. Přínosy pro životní prostředí by měly zahrnovat přínosy pro zdraví a ochranu klimatu. Metoda nákladů na škody by měla používat pouze metody, které více chrání, např. metoda tzv. hodnoty statistické délky života Evropské agentury pro životní prostředí (EEA) uzpůsobená úrovní cen OECD/USA.

1.8 EHSV se domnívá, že výzva, kterou je třeba překonat, nespočívá v identifikaci průlomových technik (inovací), ale spíše v jejich zavádění v průmyslovém měřítku. Klíčová překážka může souviset s neúspěšnou internalizací externích nákladů. Prostředky získané z použití úrovně nákladů na škody by mohly být přeměrovány do nového „fondu EU pro odstranění znečištění a transformaci průmyslu“ nebo do jiných již existujících fondů, jako jsou fondy modernizace a inovací. Provozovatelé by pak měli mít možnost žádat o využití těchto fondů v rámci soutěžního nabídkového řízení, aby se zajistily pobídky pro transformaci potřebnou k plnění Zelené dohody pro Evropu. Je třeba náležitě dbát na to, aby přeměna a transformace podporovaly místní a udržitelný hospodářský rozvoj, který je plně v souladu se sociálně akceptovatelnou „spravedlivou transformací“. Podpora by měla být poskytována těm průmyslovým odvětvím a službám, které skutečně přispívají k plnění cílů Zelené dohody pro Evropu. Zvláštní pozornost je třeba věnovat skutečnosti, že veškeré prostředky poskytnuté na podporu transformace musí být spravovány na úrovni EU, přičemž je nutné se vyhnout jakýmkoli režimům státní podpory a podporovat harmonizovaný celoevropský systém, který bude v souladu se zásadami jednotného trhu EU.

1.9 EHSV se domnívá, že ochrana klimatu je důležitá a že uvedený rámec přináší kombinovaný přístup různých dostupných nástrojů. Přijímání opatření k prevenci znečištění by nemělo záviset na tom, zda existuje ekonomické opodstatnění pro ochranu klimatu. EHSV důrazně podporuje kombinovaný přístup a soudržnost politik s vedlejšími přínosy. Ustanovení čl. 9 odst. 1 omezuje členské státy při stanovování dalších opatření pro provozovatele podléhající systému EU pro obchodování s emisemi, a proto se navrhuje jeho vypuštění. Jeho vypuštěním se na průmysl nebudou ihned vztahovat mezní hodnoty emisí skleníkových plynů.

1.10 EHSV se domnívá, že aktualizace evropské záchranné sítě tak, aby byla v souladu s nejmodernějšími standardy BAT, by mohla výrazně zlepšit účinnost zavádění BAT a přínosy pro veřejnost, zejména u velkých spalovacích zařízení.

1.11 EHSV rovněž zdůrazňuje, že je třeba zlepšit rovné podmínky – v případě spalování odpadů se soulad s mezními hodnotami emisí zajišťuje během skutečné provozní doby, u provozovatelů velkých spalovacích zařízení nemusí provozovatelé brát zřetel na emise vznikající během doby uvádění do provozu a odstavování. EHSV považuje případný provoz při poruše čistícího zařízení za nepřijatelný.

1.12 V zájmu přiměřeného a nákladově efektivního provádění směrnice EHSV důrazně doporučuje, aby byla oblast působnosti směrnice v případě extenzivního chovu hospodářských zvířat upravena na základě intenzity chovu vyjádřené v počtu dobytčích jednotek na hektar. Je třeba náležitě zohlednit chov hospodářských zvířat ve volném výběhu.

1.13 Navrhují se určité možnosti zlepšení posuzování souladu. Podrobnosti však budou stanoveny v prováděcím aktu, který bude přijat až dva roky po vstupu nové směrnice v platnost. EHSV se domnívá, že je to příliš pozdě a že by již nyní měla být stanovena ustanovení, která vyžadují minimální četnost kalibrace monitorovacích zařízení a požadavky na úroveň nejistoty měření, která nesmí překročit úroveň odpovídající úrovni dosahované nejmodernějšími měřicími zařízeními.

1.14 EHSV vidí určitý přínos v podpoře větších než jen dílčích zlepšení na úrovni zařízení, kdy je žádoucí rychlejší a důkladnější transformace metod výroby. Jako prioritní oblasti jsou navrženy tyto činnosti: výroba/uchovávání energie, kvalita vody a zásobování vodou, transformace výroby rostlinných/živočišných bílkovin a jiných potravin a nápojů, hospodaření se zdroji, náhrada chemických látek vzbuzujících obavy, rekultivace/úrodnost půdy.

V souvislosti s portálem průmyslových emisí (E-PRTR):

1.15 Návrh nedokázal stanovit účinnější využití informací o výkonnosti, které již byly získány v rámci výroční zprávy o splnění požadavků (čl. 14 odst. 1 směrnice o průmyslových emisích) a které mají být použity pro účely srovnávání a dodržování předpisů. Harmonizovaný informační formulář pro podávání zpráv s povinným obsahem pro výroční zprávu o splnění požadavků, který by umožnil automatické získávání těchto informací v rámci portálu agentury EEA, by výrazně zlepšil přístup různých skupin koncových uživatelů ke klíčovým informacím o výkonnosti na úrovni EU.

1.16 EHSV zdůraznil, že by se dosáhlo lepšího přístupu k informacím o výkonnosti v souvislosti s oddíly týkajícími se systému environmentálního řízení. Mnohé z těchto prvků (např. využívání zdrojů a opětovné využívání vody, předcházení vzniku odpadů, nahrazování a používání nebezpečných látek) se navrhuje ohlašovat již v rámci E-PRTR. Zefektivnění ohlašování souvisejícího se směrnicí o průmyslových emisích za účelem integrace informací na portálu by tedy snížilo administrativní zátěž a vytvořilo přidanou hodnotu užitečnosti těchto informací.

1.17 Zachování prahových hodnot pro ohlašování zvýší administrativní zátěž příslušných orgánů kvůli dalším krokům posuzování potřebným k ověření, zda jsou překročeny prahové hodnoty znečišťujících látek. Tam, kde jsou údaje z monitorování k dispozici, by měly být využívány, a tedy i ohlašovány, jinak by se ztratily zajímavé informace o příčinách úniků pod prahovými hodnotami pro ohlašování. EHSV proto nesouhlasí s prahovými hodnotami pro ohlašování.

1.18 Seznam znečišťujících látek podléhajících povinnosti pro ohlašování se od roku 2004 nezměnil. EHSV není přesvědčen o tom, že je vhodné odkládat zařazení identifikovaných znečišťujících látek vzbuzujících obavy na seznam. Všechny znečišťující látky uvedené v článku 14 již podléhají ohlašovací povinnosti. EHSV nevidí přidanou hodnotu v pouhém odkazování na již povolené látky vzbuzující mimořádné obavy uvedené v příloze XIV, když se ustanovení směrnice o průmyslových emisích týkají „nebezpečných látek“. EHSV se proto domnívá, že širší seznam látek s vlastnostmi vzbuzujícími obavy by měl být uveden přímo v příloze II PRTR jako povinné hlášení kódů odpadů EU.

1.19 EHSV se domnívá, že portál agentury EEA by měl umožnit srovnání limitů povolení udělených podobným zařízením, pokud jde o jejich prevenci v oblasti znečištění a životního prostředí, a to v ideálním případě na celosvětové úrovni. EHSV doporučuje začlenit informace, které jsou již získávány na základě požadavků směrnice o průmyslových emisích / BAT a systému environmentálního řízení. Článek 1 kyjevského Protokolu o registrech úniků a přenosu znečišťujících látek (PRTR) odkazuje na trojí cíl PRTR zlepšit přístup veřejnosti k informacím, což by rovněž usnadnilo účast veřejnosti na rozhodování o životním prostředí a přispělo k prevenci a snižování znečištění životního prostředí. Poslední dva uvedené cíle nebyly dostatečně pokryty.

1.20 A nakonec má EHSV za to, že umožnění srovnání výkonu v oblasti životního prostředí a podpory plnění požadavků na úrovni EU, vytvoření informačních systémů pro údržbu a podporu a vzájemné propojení úsilí za tímto účelem (rozpočet a nástroje) by uspokojilo mnohem širší a rozmanitější zájmy skupin koncových uživatelů a rovněž by stimulovalo průmysl k další výměně osvědčených postupů v oblasti prevence znečištění.

2. Souvislosti

2.1 Směrnice o průmyslových emisích 2010/75/EU je nejdůležitějším nástrojem EU pro předcházení znečištění u zdroje integrovaným způsobem v zájmu dosažení vysoké úrovně celkové ochrany životního prostředí u rozsáhlých průmyslových činnostech. Má proto potenciál dát konkrétní význam vlastnímu cíli nulového znečištění a přispěje rovněž ke zlepšení zdraví. Jeho přezkum je zkouškou pro subjekty s rozhodovací pravomocí v EU, aby prostřednictvím konkrétních ustanovení ukázaly, že uvádění cílů Zelené dohody pro Evropu do praxe myslí vážně.

2.2 Hodnocení bylo zahájeno v rámci Zelené dohody pro Evropu. Názory zástupců určitých profesních sdružení průmyslových subjektů a zástupců občanské společnosti se různí, ale je tomu tak i uvnitř skupin zúčastněných stran v odvětví.

2.3 Revidovaný návrh směrnice o průmyslových emisích byl přezkoumán společně s přezkumem nařízení (ES) č. 166/2006⁽²⁾, kterým se zřizuje evropský registr úniků a přenosů znečišťujících látek (E-PRTR), jež provádí kyjevský Protokol EHK OSN o registrech úniků a přenosů znečišťujících látek z roku 2006⁽³⁾.

2.4 *Celkový přehled revidovaného návrhu směrnice o průmyslových emisích:* Deklarovaný cíl Evropské komise je přeměnit právní předpis na rámec zaměřený na budoucnost, který je způsobilý k tomu, aby doprovázel proces průmyslové transformace potřebný pro ekologickou transformaci, a opírá se o následující hlavní stavební kameny: 1. zlepšení účinnosti; 2. inovace; 3. zdroje a chemické látky; 4. dekarbonizace. Realizace těchto stavebních kamenů přímo závisí na návrhu oblasti působnosti směrnice o průmyslových emisích stanovené v její příloze I, což by se dalo považovat za pátý stavební kámen.

2.5 *Celkový přehled revidovaného návrhu o E-PRTR:* revidovaný návrh nařízení o ohlašování environmentálních údajů průmyslovými zařízeními a o zřízení portálu průmyslových emisí usiluje o zlepšení integrace toku ohlašovaných údajů prostřednictvím centralizované online databáze (portál průmyslových emisí agentury EEA⁽⁴⁾), podávání zpráv o využívání zdrojů a uvádění informací do souvislosti. Cílem je pokrýt alespoň 90 % informací o úniku. Seznam znečišťujících látek a prahové hodnoty pro ohlašování úniku zůstaly beze změny.

3. Obecné připomínky (směrnice o průmyslových emisích)

3.1 Hlavními očekáváními občanské společnosti⁽⁵⁾ je dosáhnout ochrany klimatu prostřednictvím „kombinovaného přístupu“ (řízení a regulace a systém EU ETS), přepracování jejího rozsahu, ukazatelů výkonnosti pro řízení transformace, omezení flexibility a větší ambice v oblasti povolování a na budoucnost zaměřeného procesu určování BAT, v němž jsou na prvním místě veřejné zájmy.

3.2 Z pohledu průmyslu jsou postoje rozmanitější.

3.2.1 Pátý, průřezový cíl, uvedený v bodě 2.4, však postrádá klíčovou složku, konkrétně dodatečnou potřebu energie z obnovitelných zdrojů nad rámec energetické účinnosti.

3.2.2 Je třeba provést srovnávací analýzu, aby se předešlo neharmonizovaným vícenásobným (dvoj- až čtyřnásobným) právním předpisům týkajícím se stejných emisí, což by mohlo vést ke zmatkům. Například u nosičů energie se systém ETS jeví jako více motivující než ostatní souběžná pravidla.

3.2.3 Proces vydávání povolení by měl být zefektivněn, zintenzivněn a zjednodušen. Je třeba rozvíjet kapacity orgánů a lépe připravovat procesy, aby se postup zrychlil a zefektivnil. Očekává se, že návrh na souhrn povolení může pomoci tyto obavy řešit.

3.2.4 Je zapotřebí vyladěná rovnováha mezi sankcemi (negativní motivace) a pobídkami, a to ve prospěch pobídek, aby se dříve dosáhlo výsledků v oblasti prevence/snižování znečištění.

(²) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 166/2006 ze dne 18. ledna 2006, kterým se zřizuje evropský registr úniků a přenosů znečišťujících látek a kterým se mění směrnice Rady 91/689/EHS a 96/61/ES (Úř. věst. L 33, 4.2.2006, s. 1).

(³) <https://unece.org/environment-policy/public-participation/prtrs-protocol-text>

(⁴) <https://industry.eea.europa.eu/>

(⁵) <https://eeb.org/library/ngo-preliminary-assessment-of-the-european-commissions-proposal-for-revised-ied-and-e-prtr>

3.3 Sdružení zastupující zaměstnance návrh vítají. Zaměstnanci se angažují v ekologické transformaci průmyslu a připomínají, že se nejedná o technologickou, ale spíše o sociální výzvu. Je třeba věnovat náležitou péči tomu, aby přínos z širšího úsilí o prevenci znečištění pro širší veřejnost a zaměstnance, které je nezbytné pro realizaci Zelené dohody pro Evropu, byl plně v souladu se spravedlivou transformací. Sdružení zaměstnanců se domnívají, že přísnější evropská pravidla pro ochranu životního prostředí a lidského zdraví podporují pracovní sílu a vznik kvalitních pracovních míst, kde se samotný průmysl stává udržitelným. Existují dobré příklady, např. přechod na zelenou ocel ve Švédsku. Přísnější normy pro znečišťování mohou pomoci přilákat investice, aby průmyslová infrastruktura EU naplnila cíl nulového znečištění. Sdružení zaměstnanců podporují zrychlení úsilí o náhradu rizikových a nebezpečných látek vyráběných a používaných v rámci průmyslových činností, a podporují tedy lepší transparentnost a uživatelsky vstřícný přístup k informacím o systémech nakládání s chemickými látkami.

4. Konkrétní připomínky (přezkum směrnice o průmyslových emisích)

4.1 *Stavební kámen 1: přísnější zavádění BAT v rámci udělování povolení*

4.1.1 Návrh uznává jako hlavní nedostatek to, že většina podmínek povolení odpovídá nejmírnějším úrovním znečištění povoleným v rámci příslušných úrovní emisí spojených s nejlepšími dostupnými technikami (BAT-AEL) (čl. 15 odst. 3). Revidovaný čl. 15 odst. 3 navrhuje jako nový standard, aby autoři povolení stanovili „nejpřísnější možné mezní hodnoty emisí, které odpovídají nejnižším emisím dosažitelným na základě uplatnění BAT v daném zařízení“. EHSV považuje toto vyjasnění za vítané a v souladu se záměrem směrnice o průmyslových emisích předcházet znečištění u zdroje. Při udělování povolení je třeba vzít v úvahu přesný rozsah a oblast technologie, aby bylo možné použít příslušné srovnání BAT.

4.1.2 Uvedením „přísného“, ale technicky proveditelného rozsahu v posledním odstavci by se zajistila jeho vnitřní soudržnost a uvedl by se více do souladu se Zelenou dohodou pro Evropu.

4.1.3 Návrh umožňuje provozovateli analyzovat „proveditelnost splnění nejpřísnějšího limitu rozsahu BAT-AEL“ a „prokázat nejlepší výkonnost, které může toto zařízení použitím BAT dosáhnout, jak je popsáno v závěrech o BAT“. Toto ustanovení je třeba vyjasnit (viz doporučení).

Ustanovení o výjimkách (čl. 15 odst. 4)

4.1.4 Uvedení zákazu jakýchkoli výjimek, pokud by „mohly ohrozit“ soulad s normami kvality životního prostředí, převádí preventivní a obezřetnostní přístup do jasnějšího právního znění, a má proto podporu, stejně jako potřeba dalších požadavků na monitorování pro měření dopadu na přijímající prostředí.

Vyjasnění metody provádění posouzení nákladů a přínosů

4.1.5 Metoda posouzení nákladů a přínosů je navržena v nové příloze II jako součást nových zásad, které je třeba dodržovat při udělování výjimek. Přínosy pro životní prostředí by měly zahrnovat přínosy pro zdraví a ochranu klimatu. Metoda nákladů na škody by měla používat pouze metody, které více chrání, např. metoda tzv. hodnoty statistické délky života uzpůsobená úrovním cen OECD/USA na základě zprávy agentury EEA (zpráva ETC/ATNI z dubna 2020) ⁽⁶⁾.

4.1.6 Zlepšená metoda posouzení nákladů a přínosů by se měla používat také pro stanovení výše sankcí a náhrady škody, ale také pro určení toho, co by mělo být považováno za „ekonomicky přijatelné“ v kontextu určení BAT. Použití této metody pro systematickou internalizaci externích nákladů by rovněž umožnilo vytvářet dodatečné zdroje, které by mohly být přerozděleny na podporu zavádění nově vznikajících průlomových technik.

⁽⁶⁾ <https://www.eionet.europa.eu/etcs/etc-atni/products/etc-atni-reports/etc-atni-report-04-2020-costs-of-air-pollution-from-european-industrial-facilities-200820132017>

Vypouštění odpadních vod

4.1.7 Byly zpřísněny požadavky na dosažení rovnocennosti úrovní ochrany v případě nepřímého vypouštění odpadních vod (čl. 15 odst. 1). Většina zúčastněných stran, konkrétně občanská společnost a vodárenský průmysl, změny provedené v novém návrhu vcelku podporuje, protože doplňují podmínky, za nichž může k nepřímému vypouštění docházet. Pozitivní je, že se klade důraz na rovnocennost zatížení znečištěním a že tím není ve všech případech dotčen článek 18 (soulad s normou kvality životního prostředí). Mohla by být použita důraznější formulace s cílem zakázat ředění a měl by být stanoven přístup „nulové tolerance“ pro seznam obtížně rozložitelných znečišťujících látek v souladu s povinností nezhoršovat stav, která se uplatňuje v souvislosti s ochranou vod.

4.1.8 Ustanovení by mohlo mít větší přidanou hodnotu, pokud by byla cílová hodnota bioeliminace / biologické rozložitelnosti, jichž má být dosaženo, stanovena v každém místě úniku.

Omezení flexibility prostřednictvím aktualizace záchranné sítě EU

4.1.9 Požadavek, aby pouze velká spalovací zařízení spalující hnědé uhlí nepřekračovala přísné limity rozsahu BAT-AEL, mohl zabránit ročnímu zatížení v podobě nákladů na škody na zdraví ve výši nejméně 42,2 miliardy EUR. Vzhledem k tomu, že minimální závazné požadavky uvedené v příloze V vycházejí z údajů o emisích z let 2000–2001, se EHSV domnívá, že mezní hodnoty emisí stanovené v příloze V, jakož i ustanovení o režimu dodržování právních předpisů, by měly být změněny tak, aby odpovídaly přísnému rozsahu úrovní energetické účinnosti spojených s nejlepšími dostupnými technikami a úrovní emisí spojených s nejlepšími dostupnými technikami pro velká spalovací zařízení spalující uhlí / hnědé uhlí, jež jsou uvedeny v revidovaném dokumentu BREF3 pro velká spalovací zařízení z roku 2017. V návrhu chybí jakékoli odůvodnění, proč nebyla zastaralá záchranná síť EU revidována.

Další nedostatky, které negativně ovlivňují účinnost cílů směrnice o průmyslových emisích

4.1.10 Jasnější opatření (např. omezení provozu) s povinností založenou na výsledcích by měla být upřesněna v právním textu článku 18 týkajícího se norem kvality životního prostředí, aby bylo zajištěno, že příslušný orgán bude povinen přijmout předběžná opatření (např. „bezpečnostní nárazník“ pro dodržování norem kvality životního prostředí). Uvítali bychom explicitní odkaz v čl. 21 odst. 5 na národní program omezování znečištění ovzduší, vnitrostátní plán v oblasti energetiky a klimatu, jakož i na pokyny WHO ke kvalitě ovzduší^(?); čl. 3 odst. 6 by měl být odpovídajícím způsobem změněn.

Posílení informací o výkonnosti za rovných podmínek a podpora dodržování předpisů

4.1.11 Návrh nevyužil příležitost zajistit účinnější využití informací o výkonnosti, které jsou již generovány v rámci výroční zprávy o splnění požadavků (čl. 14 odst. 1 směrnice o průmyslových emisích). Harmonizovaný informační formulář pro ohlašování, který by umožnil automatické získávání těchto informací v rámci portálu agentury EEA, by výrazně zlepšil přístup ke klíčovým informacím o výkonnosti.

4.1.12 EHSV se domnívá, že by již měla být stanovena ustanovení na podporu dodržování předpisů, jako je minimální četnost kalibrace monitorovacích zařízení, úrovně nejistoty měření, které nelze překročit, sladění s nejnovějším stavem techniky.

Posílení aarhuských práv

4.1.13 Došlo ke zlepšení některých aspektů týkajících se účasti veřejnosti a přístupu k právní ochraně, což bylo rovněž vyvoláno případem Výboru pro dohled nad dodržováním Aarhuské úmluvy⁽⁸⁾. Nové záruky podle článku 25 se týkají účinných opravných prostředků a přístupu k soudům a jsou vítány. EHSV se však domnívá, že ustanovení článku 25 by mělo být změněno tak, aby zahrnovalo všechna jednání nebo opomenutí učiněná podle směrnice o průmyslových emisích, nejen ty, které se týkají článku 24. Kromě toho by mělo být provedeno pečlivé systematické šetření, zda a do jaké míry jsou nároky na důvěrné obchodní informace v souladu s příslušným aarhuským rámcem.

(?) <https://www.who.int/news-room/feature-stories/detail/what-are-the-who-air-quality-guidelines>

(8) ACCC/C/2014/121 EU: <https://unece.org/acccc2014121-european-union>

4.2 *Stavební kámen 2: „Podpora inovací“*

4.2.1 EHSV konstatuje, že návrh nestanoví jasné nástroje a pobídky na podporu smysluplných „inovací“. Zprvce není jasné, čeho mají tyto inovace dosáhnout, a to kvůli chybějícím klíčovým ukazatelům výkonnosti a cílům orientovaným na výsledky. Přijímají se některá ustanovení, která by měla řídit zavádění „nově vznikajících technik“. Kritéria pro posouzení toho, co je nově vznikající technika, jsou však založena pouze na úrovních technologické připravenosti.

4.2.2 EHSV zdůrazňuje, že termín pro dosažení „transformace“ do roku 2050 je v rozporu s cíli EU v oblasti znečištění a snižování emisí a s omezeními v podobě mezi naší planety. Milníky a klíčové ukazatele výkonnosti by měly být definovány nyní v rámci vědecky podloženého procesu a měly by výslovně zahrnovat nevládní organizace a jiné příslušné zúčastněné strany.

4.2.3 Ostatní zúčastněné strany by měly mít formální úlohu při tvorbě transformačních plánů a při výměně informací o BREF EU. Jako vhodnější se jeví seznam zúčastněných stran uvedený v ustanovení o inovačním centru pro průmyslovou transformaci a emise (INCITE), včetně agentury EEA. Mělo by se podpořit vyváženější zapojení různých zájmových skupin a zapojení akademické obce a dalších nevládních organizací zabývajících se ochranou zdraví.

4.2.4 EHSV se domnívá, že by měly být vypracovány klíčové ukazatele výkonnosti s jasnými časově vymezenými akčními cíli, které by mohly být doplněny například do přílohy III směrnice o průmyslových emisích, která se týká kritérií pro určení BAT. Tyto klíčové ukazatele výkonnosti by mohly být použity jako vodítko pro přezkumy dokumentů BREF i pro proces plánů transformace. Tyto přezkumy by měly probíhat v dobře navrženém a včasném procesu s milníky, které lze plánovat s předstihem, aby se zajistily včasné signály a řádná podpora plánování.

4.2.5 EHSV navrhuje stanovit minimální zásady, které zajistí, že prevence znečištění bude upřednostňována před jeho snižováním, a provést kontrolu slučitelnosti, zda jsou identifikované (nově vznikající) techniky slučitelné s dosažením *acquis* a stanovených cílů „nulového znečištění“.

4.3 *Stavební kámen 3: Zdroje a chemické látky*

4.3.1 Ustanovení čl. 15 odst. 3 písm. a), které požaduje, aby se mezní hodnoty environmentální výkonnosti pohybovaly v rozmezí úrovní emisí spojených s nejlepšími dostupnými technikami (BAT-AEL) a úrovní environmentální výkonnosti spojených s nejlepšími dostupnými technikami (BAT-AEPL), není dostatečně v souladu s požadavkem, aby provozovatelé uplatňovali BAT, a měl by odpovídat přísné úrovni rozsahu BAT-AEPL, které se vztahují k normám pro „nová zařízení“, kde je v příslušném závěru o BAT provedeno rozlišení. EHSV vítá silnější úlohu BAT týkajících se využívání zdrojů. Ty jsou nejen přínosem pro životní prostředí a lidské zdraví, ale poskytují provozovatelům také ekonomické opodstatnění.

4.3.2 Sdružení zastupující zaměstnance a nevládní organizace rovněž zdůrazňují přínosy nahrazení nebezpečných a rizikových látek a prevence, což v konečném důsledku povede ke snížení počtu nemocí z povolání, jako je rakovina (která je hlavní příčinou úmrtí v práci). EHSV zdůraznil, že lepšího přístupu k informacím o výkonnosti a jejich interpretace bude dosaženo přímým začleněním do portálu agentury EEA.

4.4 *Stavební kámen 4: Podpora dekarbonizace*

4.4.1 Návrh je nedostatečný, pokud jde o přizpůsobení směrnice o průmyslových emisích ochraně klimatu. EHSV má za to, že ochrana klimatu je důležitá. EHSV důrazně podporuje kombinovaný přístup a soudržnost politik přinášející vedlejší přínosy.

4.4.2 Občanská společnost navrhla, aby byla do textu směrnice o průmyslových emisích začleněna následující ustanovení: „klimatická neutralita“ by měla být doplněna jako doplňkové kritérium BAT; čl. 9 odst. 1 by měl být vypuštěn; opatření pro dekarbonizaci jsou stanovena také v rámci transformačních plánů, např. 100 g CO₂e/kWh od 1. ledna 2035 a 0 g CO₂e/kWh nejpozději do roku 2040. Povinná elektrifikace a povinný přechod na jiná paliva.

4.4.3 Průmysl zastává odlišný názor a místo toho by zvolil individuální přístup, dokud nebudou známy případné účinky posílené směrnice o systému EU pro obchodování s emisemi. Upřednostňuje návrh Evropské komise odložit přezkum na polovinu roku 2028. Hlavním argumentem je, že systém EU ETS je flexibilnější pro provozovatele, aby se mohli sami rozhodnout, která opatření je efektivní zavést z hlediska nákladové efektivity.

4.5 Přepracování/rozšíření oblasti působnosti (odvětvové body)

Intenzivní živočišná výroba (zahrnutí skotu, revidované prahové hodnoty pro drůbež a prasata)

4.5.1 Evropská komise navrhla některé změny týkající se průmyslového chovu hospodářských zvířat na základě dobytčích jednotek (DJ) ⁽⁹⁾. Komise očekává související přínos pro zdraví ve výši 5,5 miliardy EUR ročně, přičemž náklady na dodržování předpisů se odhadují na přibližně 265 milionů EUR.

4.5.2 Hlavní změny se týkají povolovacího režimu, přičemž v nové kapitole VIa je navržen „jednodušší“ povolovací režim. Podle EHSV není zjevné, jak bude snížení znečištění dosaženo pouhým rozšířením oblasti působnosti. Opatření, která mají být provedena prostřednictvím „provozních pravidel“ (článek 70i), zatím nejsou definována a podléhala by aktu v přenesené pravomoci Evropské komise. Lhůta pro dosažení souladu vypadá na rok 2030.

4.5.3 Hlavní obavy občanské společnosti se týkají možnosti členských států využívat registrační systém, což je v rozporu s tím, aby požadavky byly stanoveny v povolovacích řízeních případ od případu (např. stav přijímajícího prostředí, zejména v případě dusičnanů a rozmetávání statkových hnojiv živočišného původu). To by znamenalo ústup od činností, které jsou v současnosti regulovány v oddíle 6.6 (prasata a drůbež) směrnice o průmyslových emisích. Chybí přímé propojení s potřebou dodržování norem kvality životního prostředí a přijímací kapacity půdy. Mělo by být zahrnuto i znečištění z akvakultury. A konečně, v článku 70f jsou použity vágní formulace, pokud jde o významnost problémů.

4.5.4 Postoj dotčených zastupujících organizací je následující: zahrnutí chovu skotu se zdá být předčasné: hodnoty emisí související s rozmetáváním statkových hnojiv živočišného původu nelze správně změřit, ale spíše se odhadují podle typu vstupní výživy; i odhady ukazují rozptýl více než +/- 100 % okolo průměru; to je ještě nejistější u chovu založeného na pastvě, kde jsou emise rozptýlené; není k dispozici žádná studie Společného výzkumného střediska, ani není žádná na seznamu připravovaných studií; chybí znalosti a kapacity provozovatelů při shromažďování, poskytování a vykazování tohoto typu údajů.

4.5.5 Účelem směrnice o průmyslových emisích je obecně vysoká úroveň ochrany životního prostředí v případě velkých průmyslových zařízení. Návrh Komise spočívá v tom, že se ustanovení směrnice o průmyslových emisích budou vztahovat i na ty zemědělské podniky, jejichž stavy čítají 150 dobytčích jednotek a více (jako „spodní hranice“), bez ohledu na použitou technologii chovu. V praxi to znamená, že tak bude do oblasti působnosti této směrnice spadat celá řada rodinných zemědělských podniků, na něž by se měl vztahovat stejný režim jako na jiná velká průmyslová zařízení (zabývající se např. výrobou cementu nebo oceli). V zájmu přiměřeného a nákladově efektivního provádění směrnice EHSV důrazně doporučuje, aby byla tato spodní hranice pro podniky chovající hospodářská zvířata zvýšena na základě nového odpovídajícího posouzení dopadu technologií chovu.

4.5.6 EHSV se domnívá, že by se měl vyjasnit obsah provozních pravidel (70i), konkrétně těch, která by byla neúčinnější při plnění stanovených cílů prevence znečištění a zároveň přiměřená pro provozovatele. Rozlišuje se, zda jsou zvířata ve vnitřních zařízeních chována pouze sezónně, či nikoli, a jaký typ opatření by měl být přijat pro hospodaření se statkovými hnojivy. EHSV doporučuje další pobídky pro chovy, které vykazují osvědčené ekologické postupy, zejména ekologické zemědělství a jiné zemědělské postupy, které respektují dobré životní podmínky zvířat a jsou volnými chovy, pokud možno pro místně přizpůsobená, místní a vzácná plemena. Nový rámec by měl podporovat udržitelné postupy a neměl by motivovat k optimalizaci intenzivních metod chovu hospodářských zvířat, např. pomocí většího počtu opatření pro kontrolu ovzduší na konci procesu. Dokument systému pro environmentální řízení podniků a audit z roku 2018 o odvětvovém referenčním dokumentu o osvědčených postupech pro environmentální řízení v odvětví zemědělství ⁽¹⁰⁾ poskytuje užitečnou inspiraci pro měřítka excelence, která by mohla sloužit jako užitečný základ pro definování těchto norem.

⁽⁹⁾ Faktory DJ vycházejí z přílohy II prováděcího nařízení Komise (EU) č. 808/2014.

⁽¹⁰⁾ Rozhodnutí Komise (EU) 2018/813 ze dne 14. května 2018 o odvětvovém referenčním dokumentu o osvědčených postupech pro environmentální řízení, odvětvových indikátorech vlivu činnosti organizace na životní prostředí a srovnávacích kritériích pro odvětví zemědělství podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1221/2009 o dobrovolné účasti organizací v systému Společenství pro environmentální řízení podniků a audit (EMAS) (Úř. věst. L 145, 8.6.2018, s. 1), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:32018D0813>

4.5.7 Akvakultura je komplexní ekosystém, který kromě emisí zajišťuje synergické přínosy pro životní prostředí, jako jsou mikroklima, kontrola teploty, kvalita ovzduší, vodní domácnosti, zachycování uhlíku, biologická rozmanitost atd. Emise tedy nelze hodnotit izolovaně. Neexistuje podrobná analytická studie Společného výzkumného střediska, a to ani na seznamu dokumentů BREF. Vzhledem k vysokému počtu stávajících technologií, z nichž některé jsou z hlediska klimatu čistě neutrální, je zapotřebí velmi přesná definice variant BAT.

Těžba nerostných surovin

4.5.8 Evropská komise navrhuje zahrnout do oblasti působnosti několik druhů těžby nerostných surovin a kovů. EHSV toto zařazení podporuje, protože může mít významný dopad na životní prostředí, podporuje ekologicky šetrný průzkum zdrojů, které mají být těženy co nejeftivnějším způsobem, a tím by se zlepšilo přijetí ze strany veřejnosti. Očekává se, že poptávka po kritických nerostných surovinách v EU výrazně poroste, což znamená další tlak na nové těžební činnosti. Ve většině případů jsou tyto činnosti již regulovány na vnitrostátní úrovni a přístup EU by podpořil rovné podmínky.

Zahrnutí výroby gigawatthodinových baterií

4.5.9 Návrh Evropské komise doporučuje zahrnout do oblasti působnosti směrnice o průmyslových emisích výrobu lithium-iontových baterií a montáž bateriových článků / napájecích sad s výrobní kapacitou přesahující 3,5 GWh ročně. EHSV toto zařazení podporuje vzhledem k novým zjištěním o vysokém potenciálním dopadu těchto činností, zejména pokud jde o spotřebu vody a používání nebezpečných kovů. Vzhledem k elektrifikaci dopravy a dalším použitím se jedná o rychle rostoucí odvětví. Není však jasné, proč byl původní návrh prahové kapacity 2,5 GWh na poslední chvíli snížen.

Skládkování

4.5.10 Evropská komise navrhuje zpřísnění požadavků vztahujících se na skládky, nejedná se tedy o rozšíření oblasti působnosti. Stanovení BAT pro skládkování by zlepšilo dopady skládkování na životní prostředí a klima, zejména pokud jde o prevenci/zachycování emisí metanu. Směrnice o skládkách odpadů ⁽¹⁾ pochází z roku 1999 a v rozporu s tím, co tato směrnice uvádí, neexistují žádné normy BAT pro skládkování. Je také výslovně uvedeno, že biologická úprava zahrnuje činnosti anaerobní úpravy (v oddíle 5.3). EHSV obě tato vyjasnění podporuje.

5. Obecné připomínky (přezkum evropského registru úniků a přenosů znečišťujících látek – E-PRTR)

5.1 PRTR musí sloužit alespoň třem vzájemně propojeným cílům, jak je uvedeno v článku 1 kyjevského Protokolu o PRTR (viz bod 1.18).

5.2 EHSV se domnívá, že moderní a snadno použitelné integrované datové portály jsou klíčem k zajištění sledování pokroku v oblasti prevence znečištění a veřejné odpovědnosti. EHSV sice vítá některá nová ustanovení, jako je systematické podávání zpráv o vstupech (spotřeba, materiály, dopady na dodavatelský řetězec), uvádění informací do souvislostí, podávání zpráv o rozptýlených emisích, maximální vstřícnost k uživatelům a integrace různých toků zpráv, existují však vážné obavy ohledně konkrétnějších požadavků, tj. jak umožnit srovnávání a podporu dodržování předpisů.

6. Konkrétní připomínky (přezkum evropského registru úniků a přenosů znečišťujících látek – E-PRTR)

6.1 EHSV není přesvědčen o tom, že odklad zařazení identifikovaných znečišťujících látek vzbuzujících obavy na seznam je vhodným řešením.

6.2 EHSV se domnívá, že občané mají oprávněný zájem dostávat užitečné informace o ekologické stopě výrobků.

6.3 Evropská komise uvádí cíl „zachycení alespoň 90 % úniků každé znečišťující látky do ovzduší, vod a půdy (...), zahrnutí nulových prahových hodnot pro látky, které představují obzvláště velké nebezpečí pro životní prostředí nebo lidské zdraví“. Tento cíl je vítán.

⁽¹⁾ Směrnice Rady 1999/31/ES ze dne 26. dubna 1999 o skládkách odpadů (Úř. věst. L 182, 16.7.1999, s. 1), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A31999L0031>

6.4 Zachování prahových hodnot pro ohlašování zvýší administrativní zátěž pro příslušné orgány. Existují-li údaje z monitorování, měly by být využívány, a tedy i ohlašovány. Na základě výše uvedeného EHSV nesouhlasí s prahovými hodnotami pro ohlašování.

6.5 EHSV se domnívá, že lze zlepšit účinnost a efektivitu ohlašování. Provozovatelé by měli mít možnost přímo nahlásit na portálu agentury EEA údaje z monitorování, které jsou totiž většinou založeny na systémech kontinuálního monitorování emisí. V mnoha zemích EU, ale také v Číně a USA jsou nezpracované údaje kontinuálního monitorování emisí rovnou zveřejňovány v reálném čase (nebo do jednoho měsíce) v centralizované databázi. Tuto funkci agentura EEA zatím nenabízí. EHSV má za to, že umožnění přímého dálkového přenosu údajů provozovateli do agentury EEA by zbavilo příslušné orgány části administrativní zátěže a zátěže spojené s posuzováním souladu a zároveň by to umožnilo časově úspornější přístup k informacím pro různé koncové uživatele. Příslušnému orgánu by zůstala odpovědnost za validaci a vymáhání prostřednictvím zvláštních přístupových práv. Datové záznamy by mohly být označeny podle svého stavu (čekající na validaci / validované).

V Bruselu dne 14. července 2022.

Předsedkyně
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Christa SCHWENG
